

Kirsi Juhila

Sosiaalityö, yrittäjyys ja riippuvuus. Oikeuksista velvollisuuksiin, tuesta kontrolliin?

Liikkeelle kahdesta uutisesta

Tämän kirjoituksen inspiroijana on kaksi Aamulehdessä vuonna 2004 julkaistua juttua. Ne kertoivat mielestäni jotain olennaista ajan hengestä ja ne koskettivat läheisesti sosiaalityötä. Alkuvuonna 2005 jäljitin jutut tiivistetyssä muodossa YLE24-uutisten arkistosta. Käytän näitä tiivistyksiä tekstissäni konkretisoimaan sitä, mitä tarkoitan tuolla sosiaalityön kannalta merkityksellisellä ajan hengellä. Kyseessä ei ole sanomalehtiaineistoon perustuva empiirinen tutkimus, vaan sosiaalityön nykytilannetta kommentoiva puheenvuoro. Kytken kommentointini yrittäjyyttä ja riippuvuutta käsitteleviin sosiaalityhteellisiin aikalaisanalyysiin.

Uutisia tarkastellessani niissä esiintyvät nimet eivät ole tärkeitä. En pohdi kuka on sanonut mitä ja miksi, tai ovatko näkemysten esittäjät todella sitä mieltä, mitä uutisista voisi päätellä. Luen uutisten sisältöä siltä kannalta, millaista sosiaalista todellisuutta ne tuottavat suomalaisesta hyvinvointivaltiosta ja millaisia paikkoja ne piirtävät hyvinvointivaltion eräille toimijoille, sosiaalityöntekijöille ja palvelujen käyttäjille, toisin sanoen asiakkaille. Tarkemmin sanottuna luen uutisia puheenvuoroni alaotsikon käsitteiden kautta. Kumpikin uutinen sisältää ajatuksellisesti, vaikkakaan ei suoraan käytettyinä sanoina, kaikki nämä käsitteet: tuen, kontrollin, oikeudet ja velvollisuudet. Lisäksi uutista piirtyy senkaltainen hyvinvointivaltion suunnanmuutos (Julkinen 2001), jota otsikossani kysymysmerkin kera ennakoin: oikeuksista velvollisuuksiin, tuesta kontrolliin. Uutiset on otsikoitu seuraavasti: ”Nuoret työttömät pakkotöihin” ja ”Alkoholistihoidolle halutaan rajat”. Uutiset ovat seuraavaksi esitettyinä siinä muodossa kuin ne ovat luettavissa YLE24-uutisten arkiston sivuilla.

YLE24:n arkistohaku

Otsikko: Nuoret työttömät pakkotöihin

Julkaisuaika: 20.12.2004

Kuntaliiton suunnittelujohtaja Reijo Vuorento ehdottaa alle 25-vuotiaiden ohjaamista pakkotöihin kolme kuukautta kestäneen työttömyyden jälkeen. Vuorenon mukaan Suomessa työtön nuori voi lorvilla tuki-varoin. Sen sijaan Ruotsissa nuoren on mentävä avustustöihin työttömyystukea saadakseen. Vuorento esittääkin Aamulehdessä, että Ruotsin mallin mukaisesti myös Suomessa työtön nuori voisi olla esimerkiksi vanhuksen seurana muutaman tunnin ajan päivässä. Vuorento uskoo, että näin voitaisiin myös yrittää ratkaista suureksi ongelmaksi muodostunutta vanhusten yksinäisyyttä. Jos nuori olisi aputoissa pari tuntia päivässä, hän saisi työttömyysturvaan 15 - 20 prosentin korotuksen. Ylimääräisen korvauksen maksaisi kunta tai yritys, jossa nuori on töissä. Tampereen seudun työttömien toiminnanjohtaja Seppo Vainio uskoo, että nuorten työttömien maltillinen patistaminen on oikein, mutta hän ei usko, että pakottaminen on oikea keino.

YLE24:n arkistohaku

Otsikko: Alkoholistihoidolle halutaan rajat

Julkaisuaika: 03.08.2004

Alkoholistien saaman hoidon rajattomuus aiheuttaa arvostelua lääkäripiireissä. Jotkut lääkäreistä haluaisivat jopa muuttaa päihdehuoltolakiä, kirjoittaa Aamulehti. Emeritusprofessori Ranan Rimon ja yleislääkäri Tamara Tuuminen sanovat Suomen lääkirilehdessä, että alkoholisteja hoidetaan tällä hetkellä etuoikeutetusti ja muiden hoidon tarpeessa olevien kustannuksella. He esittävätkin muutosta nykyiseen päihdehuoltolakiin rahan ohjaamiseksi esimerkiksi lasten hoitoon, johon tällä hetkellä ei riitä tarpeeksi varoja. Katkaisuhoidon pääsee useasti peräkkäin. Tuuminen vaatii lakiin pykälää yksilövastuusta. Alkoholistin olisi kannettava enemmän vastuuta elämästään ja sitouduttava hoitoon. - Alkoholistit mieltävät, että yhteiskunta on vastuullinen tarjoamaan heille hoitoa niin paljon kuin he haluavat, Tuuminen sanoo. Toisaalta alkoholismi ei ole ainoa itseaiheutetuksi määriteltävä sairaus. Tampereen A-klinikan sosiaaliterapeutti Erkki Ranta luettelee muina esimerkkeinä urheilijoiden urheillessa hankkimat vammat ja liikalihavuudesta aiheutuvat sairaudet. Ranan mukaan asia voidaan nähdä myös niin, että päihdeongelmaiset ovat terveydenhuollossa syrjitty ja torjuttu ryhmä. Ranan mukaan useimmat tulevat vilpittömin mielin katkaisuhoidon, tarkoituksena päästä irti alkoholiriippuvuudestaan.

Oikeudet, velvollisuudet, tuki ja kontrolli uutisissa

Uutisessa ”Nuoret työttömät pakkotöihin” Kuntaliiton asiantuntija kuvaa nykytilannetta ongelmalliseksi, sillä Suomessa ”työtön nuori voi lorvalla tukivaroin”. Se, mitä tukivaroilla tarkalleen ottaen tarkoitetaan, ei käy jutusta selville, mutta voimme arvata tässä viitattavan työmarkkinatukeen, kenties myös toimeentulotukeen. Koska nykytilanne on pulmallinen, tarvitaan suunnanmuutos. Lorvailun mahdollistavia tukemisen ehtoja on tiukennettava ja siirryttävä järeämpiin toimenpiteisiin, kohti tiukempaa kontrollia siis. Tulevaisuuden ratkaisumalliksi asiantuntija esittää nuorten ohjaamista pakkotöihin, sopivaksi pakko- tai aputyöksi ehdotetaan esimerkiksi yksinäisten vanhusten kanssa seurustelua. Ratkaisumalli on linjassa niin sanotun kolmannen tien erään tunnuslauseen ”ei oikeuksia ilman velvollisuuksia” kanssa (Lister 2003, 19-23). Työttömät nuoret hoitaisivat kansalaisvelvollisuuttaan antamalla työpanoksensa jonkin yhteiskunnallisen epäkohdan, kuten vanhusten yksinäisyyden, lievittämiseen. Ratkaisuun kietoutuu myös ajatus yhteisöllisen vastuun kantamisesta. Velvollisuuksiaan täyttäessään nuoret lunastaisivat itselleen oikeuden taloudelliseen tukeen, aktiivisuudesta palkittaisiin lisäksi työttömyysturvan pienellä korotuksella. Kuntouttavan työtoiminnan parissa työskentelevät tunnustavat tässä varmasti paljon tuttua: liittyhän toimintaan paitsi työttömien aktivointi, myös siihen osallistumiseen velvoittaminen ja mahdollisuus toimeentuloturvan tiukennuksiin ja ehtojen asettamiseen turvan saamiseksi (Ala-Kauhaluoma ym. 2002, 12). Aihe on varsin ajankohtainen, sillä tammikuussa 2005 Helsingin Sanomat (Ahtiainen 2005) uutisoi hallituksen kaavailuista muuttaa työmarkkinatuki vastikkeelliseksi 500 työttömyyspäivän jälkeen.

Toisen uutisen ”Alkoholistihoidolle halutaan rajat” kaava on ensimmäisen kanssa samanlainen vaikka ongelma, johon tartutaan, on toinen. Epäkohtana jutussa esitetään alkoholistien saaman hoidon rajattomuutta. Se on huomattu lääkäripiireissä, joita uutisessa edustaa kaksi nimeltä mainittua asiantuntijaa. Ehdotettu suunnanmuutos on selvä: liiallisesta alkoholistisen hoitamisesta tai tukemisesta on päästävä eroon, toisin sanoen kontrollia on lisättävä. Ratkaisumallina esitetään, että on asetettava rajoja hoitokerroille ja ehtoja hoitoon pääsulle. Päihdehuoltolakiinkin olisi kenties tehtävä tämän mallin mahdollistavia muutoksia. ”Ei oikeuksia ilman velvollisuuksia” on tämänkin ratkaisumallin perusajatus. Alkoholistit voivat nykyisin luottaa rajattomasti yhteiskunnan heille tarjoamaan tukeen, omiin sosiaalisiin oikeuksiinsa. Sen sijaan velvollisuudet, vastuu itsestä ja omasta elämästä sekä hoitoon sitoutumisesta ovat hukassa. Alkoholistien pitäisi tuntea enemmän velvollisuuksia paitsi itseään, myös kanssakansalaisiaan kohtaan. Heidän rajaton hoitamisensa syö resurssi- ja muilta hoitoa tarvitsevilta, kuten lapsilta. Päihdehuollossa työtä tekevästä uutinen voi tuntua irvokkaalta, sillä päihdehuollon resurssit eivät ole erityisen hyvät johtuen ennen kaikkea laman jälkiseurauksena tapahtuneista leikkauksista. Toisaalta uutinen on hyvin linjassa aktiivista kansalaista perään kuuluttavan ajan hengen kanssa (Karvinen-Niinikoski & Meltti 2003).

Uutisissa esiintyvät, nykyisiä ongelmia paikantavat, suunnanmuutoksen tarpeesta puhuvat ja uusia ratkaisumalleja kehittävät asiantuntijat eivät ole sosiaalityöntekijöitä, vaan hallinnon ja terveydenhuollon toimijoita. Uutisissa ei mainita sosiaalityötä yhtään kertaa. Silti niitä on helppo lukea teksteinä, jotka raamittavat suomalaista sosiaalityötä. Ovathan niissä käsitellyt asiat, työttömyys ja päihdekysymykset, sosiaalityön arkipäivää, joten sosiaalityön asiakkaita uutisissa viime kädessä kategorisoidaan. Kategorisointi tulee ulkopäin ja on leimaavaa.

Uutisissa on haastateltu kategorisoivien asiantuntijoiden lisäksi myös asiansaisi. Ensimmäisessä uutisessa on kuultu työttömien toiminnanjohtajaa, toisessa sosiaaliterapeuttia. He molemmat joutuvat kuitenkin altavastaajien asemaan, puolustuskannalle. Tällaiseen puolustusasetelmaan näen sosiaalityön kokonaisuudessaan ajautuvan, ellei se hyväksy tarjottua tiukemman kontrollin ja velvollisuuksien korostamisen linjaa. Tätä hyväksymistä kuitenkin epäilen, sillä sosiaalityön oma ammatillinen etiikka painottaa ensisijaisesti asiakkaiden tukemista ja oikeuksia ja vasta toissijaisesti kontrollia ja velvollisuuksia. Kaikki me tiedämme, että sosiaalityön arjessa nämä asiat kietoutuvat toisiinsa, mutta olennaista on niiden keskinäinen painottuminen. Ulkopuolelta tarjottavan kovemman kontrollin vaatimuksen ja ammatin oman, tukea korostavan etiikan törmäyskurssin vuoksi ajattelen suomalaisen sosiaalityön olevan ristipaineissa.

Voidaan väittää, että valitsemani uutiset ovat poikkeuksia, eivätkä kerro laajemmin yhteiskunnallisesta ilmapiiristä ja hyvinvointivaltioon kohdistuvista paineista. Valitettavasti näin ei kuitenkaan ole. Esimerkit ovat kenties kärjekäimmistä päästä, mutta vain näytteitä vallitsevasta diskursiivisesta todellisuudesta, jonka tuottamia kategorisointeja ei välttämättä enää edes tunnisteta, niin toistettuja ne eri yhteyksissä ovat. Sosiaalitieteellisissä aikalaisanalyysissä tätä diskursiivista siirtymää on analysoitu eri puolilta jo pitkään. Kiinnitän seuraavassa uutisesimerkkini tähän aikalaiskeskusteluun.

Yrittäjyys tavoiteltavana ominaisuutena

Nikolas Rose (2002, 145) on tiivistänyt markkinoistuneen aikamme sosiaalisen ajattelun seuraavaan tapaan:

Me huolehdimme kaikista ihmisistä, emmekä halua kenenkään kärsivän. Me autamme tarpeessa olevia, koska olemme heistä huolissamme. Mutta meidän on tunnistettava realiteetit – elämme globaalissa kilpailutaloudessa, jossa ainoastaan maat, joilla on joustavat työmarkkinat, kykenevät tulevaisuudessa menestymään. Et voi tukeutua siihen, että valtio tarjoaa sinulle ehdotonta turvallisuutta riskien varalle ja suojelee sinua omien tekojesi seurauksilta. Jos yrityksesi epäonnistuu, me voimme opettaa sinulle taitoja, joilla hoitaa uusi yritys paremmin... Työ on kaikissa tilanteissa paras tapa parantaa omaa tilannettasi. Kyse ei ole siitä, etteikö meillä olisi varaa avustuksiin, mutta rehellisesti sanottuna

ne eivät tee sinulle hyvää. Ne ainoastaan pitävät sinut köyhyydessä ja vievät itseluottamuksesi. Ole ylpeä itsestäsi, kouluttaudu, opettele esittelemään itsesi työnantajille, arvosta työtä. Näin sinä ja maasi hyötyvät molemmat.

Rose nostaa siis yrittämisen ja yrittäjyyden aikamme keskeisiksi käsitteiksi ja tarkoittaa niillä enemmän kuin oman liikeyrityksen perustamista tai pyörittämistä. Yrittäjyys on ihmisen tavoiteltava ominaisuus. Tällä ominaisuudella varustetulla ihmisellä on valmiuksia hyväksyä omiin valintoihin ja tekoihin liittyvät riskit ja kykyä selvittää omin avuin kiperistä tilanteista (Dean 1999). Yrittäjyys on linjassa velvollisuuksien korostamisen kanssa, riskejä saa ottaa, mutta omalla vastuulla. Yhteiskunnan tehtävä on tukea tätä yrittäjyyttä ja kasvattaa ihmisiä siihen, antaa valmiuksia oman elämän haltuun ottoon ja järkevään riskinottoon. Esimerkiksi uutisten nuorten työttömien voidaan ajatella olevan juuri niitä, jotka tarvitsevat tällaista yrittäjyyskasvatusta selvittääkseen elämässään. Yhteiskunnan velvollisuudet yrittäjyyden tukemisessa eivät kuitenkaan jatku loputtomiin. Jos esimerkiksi uutisemme alkoholisti jatkaa saamastaan hoidosta huolimatta juomistaan, hän tekee sen omalla riskillään ja saa kantaa itse tekonsa mahdolliset kielteiset seuraukset, sillä hän ei ole selvästikään sisäistänyt oman elämänsä yrittäjyyttä.

Riippuvuus maalitauluna

Jos vallalla on yrittäjyyttä painottava kulttuuri, niin minkälainen ajattelun tapa asettuu sen kritiikin kohteeksi? Maalitauluna on ilmiö, joka on nimetty riippuvuudeksi tai riippuvuuskulttuuriksi. Yrittäjyys näyttäytyy oikeana ja luonnollisena elämisen mallina, riippuvuus patologisena olotilana. Tämä yrittäjyys hyvä, riippuvuus paha -dikotomia perustuu ylyksilölliseen ihmiskuvaan. Sen mukaan ihmiset ovat pohjimmiltaan autonomisia ja pyrkivät toteuttamaan omia visioitaan (Dean & Taylor-Gooby 1992, 26, 151). Jos lähtökohdaksi otetaan tämä ihmiskuva, hyvinvointivaltion pulmaksi nähdään, että se tekee ihmisille karhunpalveluksia mahdollistaessaan avustuksiin ja tukeen perustuvan elämän, kahlitsee heidän autonomiaansa ja pitää sen piilevänä. Niinpä tätä ajattelun logiikkaa seuraten myös uutistemme nuorten työttömien ja alkoholistien oman edun kannalta voi olla parempi, että avustuksille ja hoidoille laiteetaan selvät rajat, lisätään etuisuuksien saamisen kontrollia ja pakotetaan heidät kohti autonomisempaa elämää.

Riippuvuutta kritisoidaan myös sen vuoksi, että sen pelätään tartuttavan ja synnyttävän riippuvuuskulttuureja, ts. alakulttuureja. Kenties nuori työtön ei tyydykään lorvailemaan yksin, ja eivätkö myös alkoholistit viihdy vaarallisen hyvin keskenään. Näin syntyviä verkostoja ei hahmoteta keskinäisen tuen tai ryhmässä syntyvän sosiaalisen pääoman kautta. Päinvastoin, hyvinvointivaltiosta riippuvaisiksi määriteltyihin ryhmiin liitetään helposti yhteiskuntaa uhkaavan poikkeavuuden leima (Dean & Taylor-Gooby 1992, 28).

Asetelmassa, jossa yrittäjyys määrittyy normaaliksi ja riippuvuus epänor-

maaliksi, jopa uhkaavaksi poikkeavuudeksi, on vaarana, että syntyy tiukkoja erontekoja suhteessa liian erilaisina pidettyihin kanssaihmiisiin. Tämä on melkoinen paradoksi (Young 1999, 1-27, 100-109). Yhtäältä korostetaan ihmisten vapautta muokata oma elämä sellaiseksi kuin haluaa, mutta toisaalta yliyksilöllinen ihmiskuva puristaa elämän vaihtoehtottoman, jatkuvaan yrittämiseen ja ponnisteleamiseen perustuvan mallin mukaiseksi. Jotta jaksaisimme olla mukana tässä oravanpyörässä, joudumme perustelemaan pyörän oikeutusta ja näemme jatkuvan yrittämisen lopulta ainoana oikeana elämisen tapana. Näin erilaisten elämisen tapojen hyväksymisen sietokynnys alenee ja riippuvaisiksi määriteltäviin kansalaisiin aletaan suhtautua rankaisevasti ja poissulkevasti sallivuuden ja mukaan ottamisen sijasta. Oikeanlaisen elämän peliä opiskelemaan haluttomia tai siihen kykenemättömiä pidetään, tarvittaessa myös voimatoimin, pelin ulkopuolella (Bauman 1998, 72-85).

Poissulkeminen ja rajojen vahvistaminen suhteessa toisiin voi olla symbolista, esimerkiksi puhetta joidenkin ihmisryhmien kunnottomuudesta tai vaarallisuudesta. Mutta se voi olla myös konkreettista ja tilallista, esimerkiksi omien asuinalueiden ja asuntojen panssaroimista ulkopuolisilta uhilta tai ihmisten sulkemista kontrolloitaviin paikkoihin, kuten sairaaloihin, vankiloihin, asuntoloihin ja pakolaiskeskuksiin. (Sibley 1995.) Esimerkkiuutisista luen ennen muuta symbolista erontekoa, jossa lorvailevat nuoret työttömät ja vastuuttomat alkoholistit asettuvat kunnollisten, yritteliäiden ja vastuullisten kansalaisten vastakohtiksi. Symbolinen eronteko on ikään kuin varoitus, näillä ihmisillä on vielä mahdollisuus ryhdistäytyä. Mutta entä sitten, jos toivottua ryhdistäytymistä ei tapahdu? Mikä heidän kohtalonsa silloin on?

Vastapuhetta patologisoivalle riippuvuuspuheelle

Voi olla, että visioin tässä turhankin synkkää tulevaisuuden kuvaa, mutta jos vallitsevalle yrittäjyyttä arvostavalle ja riippuvuutta patologisoivalle puheelle ei synny tarpeeksi vastapuhetta, on huolen aiheellinen. Puheenvuoron aluksi esiin nostamani sosiaalityön ammatilliseen etiikkaan kuuluva asiakkaiden tuen ja oikeuksien painottaminen on tällaista vastapuhetta. Sen esille saamista kuitenkin heikentää se, kuten monet hyvinvointivaltion naistutkijat ovat todenneet, että hyvinvointityön ammatilliset ehdot ovat muuttuneet markkinointumisen myötä (Henriksson & Wrede 2004, 15). Raija Julkunen (2004, 183) kirjoittaa: ”Ennen lamaa naiset pyrkivät määrittelemään valtion henkeä hoivala ja huolenpidolla. Tulos-, tehokkuus- ja kilpailuvaatimukset ovat painaneet huolenpidon eetosta puolustuskannalle, ja valtiosta on hoivavaltion sijasta tullut yhä enemmän kilpailuvaltio.” Kun hyvinvointityön ammattilaisia, sosiaalityöntekijät mukaan lukien, itseäänkin vaaditaan toimimaan yrittäjämäisesti ja kustannustehokkaasti, ei asiakkaiden tuen ja oikeuksien puolustaminen ole helppoa.

En näe muuta vaihtoehtoa kuin pitää sitkeästi eri foorumeilla esillä tukea ja oikeuksia painottavaa huolenpidon eetosta ja argumentoida sen avulla yksioikoista yrittäjyyspuhetta vastaan. Kysymys on paljolti siitä, millaisin sanoin

asioista puhutaan, millaisen todellisuuden me kieltä käyttäessämme maailmasta rakennamme. Jos omaksumme yrittäjyysnaston sellaisenaan omaan amatilliseen kielenkäyttöömme, olemme jo hävinneet pelin.

Vastapuheen keskeinen elementti on riippuvuuden käsitteen uudelleen merkityksellistäminen. Riippuvuus on ihmisten elämässä aina läsnä tavalla tai toisella. Yksityisen alueella, silloin kun puhutaan omaisista tai ystäväistä, riippuvuus on moraalinen periaate, joka perustuu toisilleen läheisten keskinäiseen luottamukseen siitä, että avun tarpeen ja hädän hetkellä voi turvata toinen toisiensa huolenpitoon. Itseriittoisuus puolestaan kertoo tähän moraaliseen periaatteeseen sitoutumattomuudesta ja samalla eettisesti kestävämmästä läheissuhteesta. (Sennet 2004, 107.) Jossakin elämänvaiheessa tai arjen tilanteissa huolenpidon saaminen on kaikille tärkeää. Mutta yhtä olennaisesti jokaisen elämään kuuluu huolenpitäminen. Riippuvuus ei siten ole lasten, vanhusten, sairaiden tai yhteiskunnan huono-osaisimpien, vaan kaikkien ihmisten ominaisuus. Kansalaiset eivät jakaudu aktiivisiin, työssä käyviin ja autonomisiin ja toisaalta toisten huolenpidosta riippuvaisiin kansalaisiin. (Sevenhuijsen 2000, 14-15; Williams 2001, 477; Parton 2003, 11.) Kukaan ei voi selviytyä omillaan. Tämä ajatus riippuvuuden kaikkia koskettavuudesta haastaa yliksiöllisen ihmiskuvan ja sitä kautta perustan, jolle vaihtoehtoton yrittäjyyspuhe rakentuu. Tarkoitukseni ei ole sanoa, etteikö yrittäjyyteen liittyvä aktiivinen toimijuus ja sen tukeminen ole tärkeää, vaan suhteellistaa asetelmaa korostamalla, että meissä kaikissa on nämä molemmat puolet: itsenäinen yritteliäisyys ja muista riippuvuus.

Olen tekstissäni kulkenut kahden sosiaalityön asiakkaita kategorisoivan uutisen erittelyn kautta pohtimaan riippuvuuden käsitteen toisilleen vastakkaisia merkityksiä. Niistä toinen korostaa riippuvuuden patologisuutta ja toinen sen ihmiselämään kuuluvuutta. Miten uutiset ja nämä erilaiset riippuvuuden merkitykset liittyivät yhteen? Uutisissa nojataan patologisoivaan riippuvuuden merkitykseen, mikä tuottaa työttömät nuoret ja alkoholiongelmista kärsivät ihmiset erilaisina toisina. He eivät ole kasvaneet tai ehkä eivät koskaan halua kasvaakaan yrittäviksi normikansalaisiksi. Siksi on oikein, että heihin kohdistetaan muita kansalaisia kovempaa kontrollia ja peräänkuulutetaan velvollisuuksista huolehtimista. Jos ja kun sosiaalityössä halutaan asettua vastustamaan otsikossani ennakoimaa suuntaa – oikeuksista velvollisuuksiin, tuesta kontrolliin – se voi onnistua puhumalla sellaisen riippuvuuskäsityksen ja siihen kytkeytyvän ihmiskuvan puolesta, joka ei jaa kansalaisia kahteen leiriin eikä tee sosiaalityön asiakkaista leimattuja toisia. Samalla tullaan puhuneeksi kaikista kansalaisista huolta pitävän hyvinvointivaltion puolesta, olkoon se siten kuinka vanhanaikaista tahansa.

Puheenvuoro perustuu Kirsi Juhilan Tampereella Sosiaalityön tutkimuksen päivillä 3.2.2005 pitämään alustukseen.

Kirjallisuus

- Ahtiainen, Ilkka (2005) Hallitus sitoutuu tarjoamaan työttömille lisää työtä ja koulutusta. Helsingin Sanomat; Kotimaa A6, 27.1.2005.
- Ala-Kauhaluoma, Mika & Keskitalo, Elsa & Lindqvist, Tuija & Parpo, Antti (2002) Aktiivisen sosiaalipoliitiikan reformi 2001. Väliraportti kuntouttava työtoiminta -lain kohdentumisesta ja tuloksista. Helsinki: Stakes, työpapereita 4.
- Alkoholistihoidolle halutaan rajat. YLE 24 uutiset. 3.8.2004. <http://www.yle.fi/uutiset/haku.php?action=page&id=172054&search=Alkoholistihoidolle%20halutaan%20rajat>. Luettu 22.4.2005.
- Bauman, Zygmunt (1998) Work, Consumerism and the New Poor. Buckingham: Open University Press.
- Dean, Hartley & Taylor-Gooby, Peter (1992) Dependency Culture. The Explosion of a Myth. New York: Harvester Wheatsheaf.
- Dean, Mitchell (1999) Governmentality. Power and Rule in Modern Society. London: Sage.
- Henriksson, Lea & Wrede, Sirpa (2004) Hyvinvointityön ammattien tutkimus. Teoksessa Lea Henriksson & Sirpa Wrede (toim.) Hyvinvointityön ammatit. Helsinki: Gaudeamus, 9-19.
- Julkunen, Raija (2001) Suunnanmuutos. 1990-luvun poliittinen reformi Suomessa. Tampere: Vastapaino.
- Julkunen, Raija (2004) Hyvinvointipalvelujen uusi politiikka. Teoksessa Lea Henriksson & Sirpa Wrede (toim.) Hyvinvointityön ammatit. Helsinki: Gaudeamus, 168-186.
- Karvinen-Niinikoski, Synnöve & Meltti, Tero (2003) Muutosprosesseissa ristiriitaistuva sosiaalityö. Teoksessa Mirja Satka, Anneli Pohjola & Marketta Rajavaara (toim.) Sosiaalityö ja vaikuttaminen, Jyväskylä: SoPhi, 31-53.
- Lister, Ruth (2003) Citizenship. Feminist Perspectives. Second Edition. Houndsmills: Palgrave Macmillan.
- Nuoret työttömät pakkotöihin. YLE 24 uutiset. 20.12.2004. <http://www.yle.fi/uutiset/haku.php?action=page&id=177896&search=Nuoret%20työttömät%20pakkotöihin>. Luettu 22.4.2005.
- Parton, Nigel (2003) Rethinking Professional Practice: The Contributions of Social Constructionism and the Feminist 'Ethics of Care'. British Journal of Social Work 33(1), 1-16.
- Rose, Nikolas (2002) Powers of Freedom. Reframing Political Thought. Cambridge: Cambridge University Press.
- Sennet, Richard (2004) Kunnioitus eriarvoisuuden maailmassa. Tampere: Vastapaino.
- Sevenhuijsen, Selma (2000) Caring in the Third Way: The Relationship between Obligation, Responsibility and Care in Third Way Discourse. Critical Social Policy 20(1), 5-37.
- Sibley, David (1995) Geographies of Exclusion. Society and Difference in the West. London: Routledge.
- Williams, Fiona (2001) In and beyond New Labour: Towards a New Political Ethics of Care. Critical Social Policy 21(4), 467-493.
- Young, Jock (1999) The Exclusive Society. Social Exclusion, Crime and Difference in Late Modernity. London: Sage.